

Meijdam over

De hoogste vorm van democratie

Er wordt hard gewerkt aan de Laan van de Leefomgeving. Het leven moet immers mooier worden door de Laan. We vertrouwen de lokale en regionale democratie, accepteren dat er lokale en regionale verschillen ontstaan en beveligen de Laan met een dijk door sommige zaken wél aan rijksregulering te verbinden. Geen wolkje aan de lucht. Maar waarom zoemen er dan toch regelmatig één of meer onrustige bromvliegen om mijn hoofd, zoemend over wet en effect?

Je hoort opkomende twijfel over de decentralisatie en voorzichtig wordt geroepen om recentralisatie. Bijvoorbeeld bij de discussie over de kustbebouwing en bij het debat over de wenselijkheid van gedecentraliseerd toezicht op de zware BRZO-bedrijven. Politici en loslaten van verantwoordelijkheden/macht vormen een slechte combinatie. Hoewel formeel met de Omgevingswet de bevoegdheden dichter bij de burgers komen te liggen en het parlement vertrouwen uitspreekt in de lokale en regionale democratie, hoeft er maar een naaktslak wild te plassen in het Uddeler Meer of iedereen is in alle staten. Het loopt uit de hand. Nederland verloedert. Er is behoefte aan visies, met bijpassend sturingsinstrumentarium om ons te redden van de verloedering.

De wet en de bijbehorende AMvB's treden voorlopig nog niet in werking, en toch is er alweer twijfel. Als we niet oppassen worden straks kind én badwater weer snel veilig onder de Haagse stolp gezet en is alle moeite voor niets geweest.

De Omgevingswet is vooral een culturele kanteling. Het is een keuze voor de mens boven het systeem, waarbij de veiligheidskleppen zich zo dicht mogelijk bij de inwoners van een gebied bevinden. Gemeenteraden en Provinciale Staten bepalen, na uitgebreide en vaak emotionele discussies, hoeveel ruimte welke activiteiten op welke plek kunnen krijgen. De winst lijkt mij: probleem en oplossing dicht bij elkaar, tot elkaar veroordeeld en de democratie (door onszelf gekozen) als zorgvuldige bewaker van publieke waarden.

Ontbreekt het vertrouwen bij het parlement?

De bromvliegen vertellen zoemend dat de wet of het systeem niet deugt. Feitelijk willen ze niet accepteren dat andere democratisch gekozenen andere afwegingen maken dan zij, als 'hoogste democratie', zouden hebben gemaakt.

Daar zit de kern van de onvrede, in het feit dat ze niet meer zelf tot op detailniveau kunnen sturen. Wie echter twijfelt aan een democratisch systeem omdat de uitkomst niet bevalt, zet een vraagteken achter het uitgangspunt dat de democratie altijd voor moet gaan. Dat is bedenkelijk.

Ik hoop dat gemeenten en provincies van zich afbijten. Inwoners verdienen het hun eigen keuzes te mogen maken. Leuk of niet leuk is dan niet relevant.

Henry Meijdam
Directeur van het Interprovinciaal Overleg

ROM | JAARGANG 34 | #09

Nieuwe Ladder wordt één compacte toets

Met de Ladder voor duurzame verstedelijking terug naar de kern: de noodzaak om aan te geven dat voorgenomen nieuwe stedelijke ontwikkelingen voorzien in een behoefte plus een motivering indien de stedelijke ontwikkeling niet binnen bestaand stedelijk gebied te realiseren is. Dat is de essentie van het voorstel van minister Schultz van Haegen om de wet aan te passen. De belangrijkste wijzigingen en gevolgen op een rij.

De gedachte om de Ladder aan te passen, komt voort uit door de praktijk ervaren knelpunten bij de toepassing daarvan. Vooral het onduidelijke begrippenkader, de toepassing van de Ladder bij globale en flexibele bestemmingsplannen,

de onderzoekslasten en de regionale afstemming zorgen voor complexe en vertraagde besluitvorming. De minister heeft aangegeven de oplossing te zoeken in vereenvoudiging zonder de doeltreffendheid van de Ladder te beperken.

»

Auteurs: Robin Aerts en
Laura van der Meulen
Pels Rijcken &
Drooglever Fortuyn
Advocaten

Met de aanpassingen in de Ladder komt het des te meer aan op visie en strak beleid om binnenstedelijke centra meer kwaliteit te geven. Beeld Winkelgebied in Stockholm. Stefan Holm / Shutterstock.com

ROM | JAARGANG 34 | #09

Aanpassingen

De eerste, en daarmee meest opvallende, wijziging is dat de Ladder eigenlijk geen Ladder meer zal zijn. In plaats van drie treden zal de nieuwe Ladder bestaan uit één, meer compactere toets. Deze toets wordt een eenvoudiger vorm van de eerste én tweede trede. Eenvoudiger, want uit de eerste trede worden de begrippen 'regio' en 'actueel' geschrapt. De derde trede komt geheel te vervallen.

Een volgende belangrijke wijziging vormt het nieuwe derde lid van artikel 3.1.6 van het Bro. Hiermee is het niet meer nodig een dubbele Laddertoets bij uitwerkings-

komt te vervallen. Daarmee is de Ladder niet meer van toepassing op provinciale verordeningen. Dit komt doordat provinciale verordeningen in de praktijk niet voorzien in het aanwijzen van locaties voor stedelijke ontwikkelingen. Het van toepassing verklaren van de Ladder op provinciale verordeningen blijkt daarmee overbodig.

Niet alles wijzigt

De Ladder gaat niet geheel op de schop. Diverse elementen blijven gewoon gehandhaafd. Zo blijven de begrippen 'stedelijke ontwikkeling' en 'bestaand stedelijk gebied' overeind. Volgens de minister zijn de contouren van deze begrippen reeds voldoende geschetst in de jurisprudentie. Wel zal op beide begrippen en bijbehorende jurisprudentie worden ingegaan in de nieuwe Handreiking. Dit is voor de praktijk een goede ontwikkeling. Er is immers inmiddels al zoveel jurisprudentie over deze begrippen dat het redelijk duidelijk is wanneer iets wel of niet aan de Ladder moet worden getoetst.

De ontwerp-wijziging ligt tot medio september ter inzage. De minister wil het wijzigingsvoorstel in het najaar aan de Raad van State sturen voor advies. Parallel aan dit traject wordt gewerkt aan het opzetten van een helpdesk en aan een grondige herziening van de Handreiking. De nieuwe Handreiking zal beter zijn toegesneden op de praktijk van de Ladder en een overzicht bieden van praktijkvoorbeelden en jurisprudentie.

Het streven is om de herziene Ladder in 2017 in werking te laten treden. Vervolgens zal deze te zijner tijd via het invoeringsbesluit van de Omgevingswet worden ingevoegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

De nieuwe Ladder vormt een meer integraal afgewogen toets. Of deze in de praktijk inderdaad twee treden minder zal omvatten, is afwachten!

'Had een trap geen treden, dan was het ook geen trap. Want een trap heeft treden. Zonder is het dus geen trap.'

HENRY SOMM

en wijzigingsplannen uit te voeren. Op dit moment geldt op grond van artikel 1.1.1, derde lid van het Bro en vaste jurisprudentie een dubbele Laddertoets bij wijzigings- en uitwerkingsplannen. Dat leidt in de praktijk tot dubbele onderzoekslasten. De minister wil dit beperken. Het nieuwe derde lid van artikel 3.1.6 maakt het mogelijk de toets aan de Ladder door te schuiven naar het moment dat het wijzigings- of uitwerkingsplan wordt vastgesteld. Bij het moederplan (waarin de wijzigingsbevoegdheid of uitwerkingsplicht is opgenomen) is een globale motivering voldoende.

Wat gebeurt er dan met het huidige artikel 3.1.6, derde lid, van het Bro? Dit artikel